

12. Порядок надання інвалідам та дітям-інвалідам реабілітаційних послуг: постанова Кабінету Міністрів України від 11 грудня 2013 р. № 921 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 100. – Ст. 3670.

13. Порядок регулювання тарифів на платні соціальні послуги: постанова Кабінету Міністрів України від 09 квітня 2005 р. № 268 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 15 – Ст. 759.

УДК 342.922(0.43)

Слободська І. А., аспірантка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ЗА УКРАЇНСЬКИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ

Базові положення теорії права, які успадкувала українська юриспруденція, встановлюють, що юридичні особи можуть бути суб'єктами тільки цивільно-правової відповідальності. Протягом десятиліть існувала точка зору, за якою суб'єктами адміністративної відповідальності можуть бути лише фізичні особи. У Кодексі України про адміністративні правопорушення вживається термін «особа», але конкретизації щодо того, які саме особи (фізичні чи юридичні) є суб'єктами адміністративних проступків, КпАП не дає.

Зміна суспільно-політичної ситуації в Україні після набуття нею незалежності, розвиток підприємництва на основі різних форм власності, перехід до ринкової економіки та інші чинники спричинили прийняття Верховною Радою України, не чекаючи відповідного наукового обґрунтування, ряду законів, якими було фактично встановлено відповідальність юридичних осіб, яка за своєю природою не може вважатися не чим іншим, як адміністративною відповідальністю.

Потрібно зазначити, що законодавець, встановлюючи адміністративну відповідальність юридичних осіб, вживає терміни «штраф», «відповідальність у вигляді штрафу». Незважаючи на те, що стосовно юридичних осіб термін «адміністративна відповідальність» безпосередньо не вживається, є підстави стверджувати: у всіх подібних випадках йдеться саме про адміністративну відповідальність. Це твердження ґрунтується на положеннях теорії права про наявність таких основних, загальновизнаних видів юридичної відповідальності, як дисциплінарна, адміністративна, кримінальна та цивільно-правова [1, с. 8].

Адміністративній відповідальності як юридичних, так і фізичних осіб притаманні такі спільні ознаки, як публічний державно-обов'язковий характер, зосередження права накладення стягнень в уповноважених

органах виконавчої влади (тобто наявність органів адміністративної юрисдикції), особливий порядок притягнення до відповідальності, встановлення виключного переліку діянь, за які накладаються стягнення, та відповідальності за них перед законом.

Позицію щодо віднесення до кола суб'єктів адміністративної відповідальності юридичних осіб підтримують як українські, так і російські вчені-правознавці та юристи-практики. Водночас однією з гострих і нерозв'язаних проблем є визначення суб'єктивної сторони адміністративного проступку, суб'єктом якого виступає підприємство, установа, організація або об'єднання громадян. Загальновизнано, що однією з ознак суб'єктивної сторони правопорушення є вина, тобто психічне ставлення правопорушника до своїх дій та їхніх наслідків, виявлене у формі умислу або необережності. Питання вини юридичної особи як суб'єкта адміністративної відповідальності сучасною наукою глибоко не досліджено. Водночас безперечно, що юридичні особи виступають як суб'єкти цивільно-правової відповідальності. Вчені-цивілісти дотримуються думки, що в зобов'язаннях із заподіяння шкоди вина юридичної особи виявляється у винних діях чи бездіяльності її працівників, вчинених під час виконання ними трудових (службових) обов'язків. У порушеннях обов'язків юридичними особами їх вина виступає як складне соціально-психологічне явище. Цивільний кодекс України дає таке визначення юридичної особи: це організації, які мають відокремлене майно, можуть від свого імені набувати майнові та особисті права, нести зобов'язання тощо. З теорії управління відомо, що організація є відповідним чином оформленою соціальною системою, яка має свій орган (суб'єкт) управління – адміністрацію. Крім того, до суб'єктів управління слід віднести і збори акціонерів або збори членів даної організації. Адже рішення не завжди приймається керівництвом організації. Часто керівництво виконує рішення зборів – найвищого суб'єкта управління організації. Тому, визначаючи суб'єктивну сторону адміністративного проступку за участю організації (юридичної особи), слід зважити на той факт, що ця вина не може розглядатися за аналогією з передбаченою в Цивільному кодексі: відповідальність організації за шкоду, заподіяну з вини її працівників, оскільки рішення може прийматися зборами акціонерів, а останні, як відомо, можуть не бути працівниками організації [2, с. 7].

Відтак адміністративну відповідальність юридичної особи не можна розглядати ані як відповідальність посадових осіб, ані як відповідальність колективу організації. Це – нове явище у сфері адміністративно-правового регулювання, народжене соціально-економічними перетвореннями, і потребує подальшого аналізу [3, с. 7].

Отже, встановлення адміністративної відповідальності є одним з ефективних засобів забезпечення дотримання всіма учасниками правовідносин приписів правових норм. З огляду на це практичне значення законодавчого визнання підприємств, установ, організацій або об'єднань громадян суб'єктами адміністративної відповідальності полягає в тому, що у ряді випадків при порушенні порядку і правил, встановлених законодавством, не має можливості встановити відповідальність безпосередньо посадових осіб. Наслідком безкарності правопорушень стає зниження ефективності державного управління у певних сферах, заподіяння шкоди інтересам держави і суспільства.

Література

1. Герасименко Є. С. Питання реформування інституту адміністративної відповідальності [Текст]: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Є. С. Герасименко; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 2000. – 21 с.

2. Стефанюк В. Інститут адміністративної відповідальності юридичних осіб: проблеми теорії та практики [Текст] / В. Стефанюк, І. Голосніченко, М. Михеєнко // Право України. – 1999. – № 9. – С. 6-9.

3. Зима О. Адміністративна відповідальність юридичних осіб [Текст]: автореф. дис. ... канд. юрид. наук / О. Зима; Національна юридична академія ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2001. – 19 с.

УДК 340.1; 340.11

Страшинський Б. Р., здобувач,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
м. Київ, Україна

ФУНКЦІЇ ДЖЕРЕЛ СУЧАСНОГО ПРАВА

Важливим аспектом вивчення змісту джерел права є з'ясування їх функцій. Як вже зазначалося, джерела права здійснюють правовий вплив на учасників суспільних відносин. Їх цінність визначається характером і наслідками такого впливу, що відображається в функціях які вони виконують. Основне призначення джерел права полягає у тому, що вони є способами реалізації та забезпечення функцій держави, своєрідним інструментом реалізації державної політики, засобом організації та забезпечення її діяльності по врегулюванню суспільних відносин. Соціальна цінність джерел права виявляється насамперед у тому, що вони на офіційному рівні регламентують і закріплюють права та обов'язки учасників суспільних відносин, а також встановлюють міру дозволеної поведінки, та встановлюють юридичну відповідальність за правопорушення. Тому при